

אַחֲסִין לְבִיָּה וְחָדִי, וְאַתְתָּקֶף בְּרַעְיוֹתָא עֲלָאָה דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיה, מַה כְּתִיב בֵּיה וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב עַל הַמָּטָה, עַל הַמָּטָה מִמָּשׁ, דִּהָא בְּדִרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר אֲשֶׁתִּלָּם זַפָּאָה חוּלְקִיָּה.

תָּאנָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמִתְנִיתָא דִּילָן אוּקִימָנָא הָא דִּתְנִינָן, בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים בִּשְׁנָה הָעוֹלָם נִדוּן, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצֶרֶת עַל פִּירוֹת הָאֵילָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבִנֵּי מְרוֹן, וּבַחֲגֵי נִדּוּנֵין עַל הַמִּים, וְהָא אוּקִימָנָא מְלִי, וְרָזָא דְמִתְנִיתָא אוּקִימָנָא, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה וְכוּ', לְקַבִּיל רְתִיבָא עֲלָאָה רָזָא דְאַבְהֵן וְדוֹד מְלָכָא. תוּ בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, דִּהְכִי הוּא מִמָּשׁ, וְהָא אוּקִימָנָא מְלָה דָא

מתוק מדבש

והנעשית צעולם, אַחֲסִין לְבִיָּה וְחָדִי חִזֵּק אֶת לִצְנוּ וְהִיא שְׂמַח שְׂמַח הַנֶּפֶשׁ, וְאַתְתָּקֶף בְּרַעְיוֹתָא עֲלָאָה דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיה וְנִתְחַזַּק צִלְוֹן הַעֲלִיּוֹן עַל שְׁהַקְצָה חֶפֶץ צוּ, מַה כְּתִיב בֵּיה, וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב עַל הַמָּטָה פִּירוֹשׁוֹ עַל הַמָּטָה מִמָּשׁ לַמַּעֲלָה מִהַמְּלָכוֹת הַנִּקְרָאוֹת מִטָּה, דִּהָא בְּדִרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר אֲשֶׁתִּלָּם זַפָּאָה חוּלְקִיָּה כִּי צִמְדִּיגָה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר נִשְׁלַם דֵּהִינּוּ צִמְ"ת לֶכֶן אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ. (רמ"ק ורמ"ג וכו"פ)

תָּאנָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמִתְנִיתָא דִּילָן אוּקִימָנָא צִמְשָׁה שְׁלֵנוּ שְׁנִיתִי תוֹרָה פִּירְשָׁנוּ הָא דִּתְנִינָן מַה שְׁלִמְדָנוּ צִמְס' רֹאשׁ הַשָּׁנָה דף טז ע"א, בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים בִּשְׁנָה הָעוֹלָם נִדּוּן, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצֶרֶת עַל פִּירוֹת הָאֵילָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבִנֵּי מְרוֹן, וּבַחֲגֵי נִדּוּנֵין עַל הַמִּים, וְהָא אוּקִימָנָא מְלִי הֵנָּה צִיֵּאֲרֵנוּ חֲלָק הַפֶּשֶׁט וְהַנִּגְלָה שֶׁל הַמַּשְׁנֶה שֶׁסְ צִמְרָא צִמְס' ר"ה, וְרָזָא דְמִתְנִיתָא אוּקִימָנָא וְסוּד הַמַּשְׁנֶה צִיֵּאֲרֵנוּ כֹּאן, כִּי מִשְׁכַּח בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה וְכוּ' שֶׁהִסְדִּי זְמַנִּים הַמְּפֹרָשִׁים צִמְשָׁה לְקַבִּיל רְתִיבָא עֲלָאָה הִס כִּנְגַד מִרְכְּזָה הַעֲלִיוֹנָה שֶׁל הַצִּינָה שֶׁהִיא חֲגִית"מ שְׁצו"א כִּנְגַד ד' אֲוִמִּיּוֹת שֶׁסְ יו"ה, רָזָא דְאַבְהֵן וְדוֹד מְלָכָא וְהִס סוּד הַאֲצוֹת אֲצִרָהִס יִחָק וַיַּעֲקֵב וְדוֹד הַמֶּלֶךְ, כִּי פֶסַח הוּא צִמְלָכוֹת שֶׁהִיא סוּד אֲוִת ה' אֲחֵרוֹנָה דֵּהוּי"ה, עֲלֵרֶת צִמְ"ת שֶׁהוּא סוּד אֲוִת ו', רֹאשׁ הַשָּׁנָה צִמְצוּרָה שֶׁהִיא סוּד אֲוִת ה' רֹאשׁוֹנָה, סוּכוֹת צִמְסָה שֶׁהוּא סוּד אֲוִת י' דֵּהוּי"ה.

(מִלֵּת תוּ ל"ג) וְעַתָּה מִפְּרָשׁוֹ צִפְרָטוֹת, כִּי מִשְׁכַּח בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה טַעַם הַדָּזֵר הוּא דִּהְכִי הוּא מִמָּשׁ שֶׁכֵּן הוּא מִמָּשׁ, שְׁנִפְסָה שׁוֹלֵטָה הַמְּלָכוֹת הַנִּקְרָאוֹת תְּצוּאָה כְּלָקֵמֶן לֶכֶן נִדּוּנִים אִז עַל הַתְּצוּאָה עַל פִּי דִּינִיָּה, וְהָא אוּקִימָנָא מְלָה דָא וְכִנְר פִּירְשָׁנוּ דָּזֵר

עַל מָה אֶתִּיא מִצָּה בְּפֶסַח, דִּהָא דִּינָא הוּא וְדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא, וְדָא שִׁירוּתָא דְּשָׂרְיָאוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיעַל בְּחוּלְקָא קְדִישָׁא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִבְעָרָא מְנִייהוּ חֻמֵּין, דְּאִיהוּ טַעוּן אַחֲרָנִין דִּי מְמַנֵּן עַל עַמִּין, דְּאֶקְרוּן אֱלֹהִים אַחֲרִים אֱלֹהֵי נֹכַר וְאֶקְרוּן חֻמֵּין יִצְרָהֶרֶץ, וְלִמִּיעַל בְּמִצָּה חוּלְקָא קְדִישָׁא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמַאי תְּבוּאָה, (ס"א ל"ג כָּמָה דָּאת אָמַר, (ירמיה ב ד) תְּבוּאָתָה בָּה"א, רַמְיָז לָהּ"א קְדָמָה דְּשָׂמָא קְדִישָׁא), בְּגִין כֶּף בְּפֶסַח נְדוּנִין עַל הַתְּבוּאָה, וְאוּקְיָמָנָא דְּעֵלְמָא אֲתֵדֵן עַל דִּינָא דְּה"א. בְּעֶצְרַת עַל פִּירוּת הָאֵילָן, פִּירוּת הָאֵילָן, פִּירוּת הָאֵילָנוֹת מְבַעֲי לִיה, מֵאֵן פִּירוּת הָאֵילָן, אֵלָא דָּא הוּא אֵילָנָא בְּרַבָּא וְתַקִּיף לְעֵילָא, פִּירוּת הָאֵילָן, כָּמָה דְּכְתִיב (הושע יד ט) אֲנִי כְּבוֹרֶשׁ רַעֲנָן מְמַנִּי פְרִיךְ נִמְצָא.

מתוק מדבש

זֶה עַל מָה אֶתִּיא מִצָּה בְּפֶסַח עַל מַה צָּלַח מִנָּה צִפְסָה, דִּהָא דִּינָא הוּא כִּי הִמְנָה הִיא צִחִי דִּין מַלְשׁוֹן מִנָּה וּמְרִיצָה, וְדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְדִין הַמַּלְכוּת הוּא דִּין שְׁעַל יְדוּ נִידוֹן אִזוּ הָעוֹלָם, לִכֵּן פֶּסַח הוּא כְּנֹגַד הַמַּלְכוּת, וְדָא שִׁירוּתָא דְּשָׂרְיָאוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיעַל בְּחוּלְקָא קְדִישָׁא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְצִחִי זו שֶׁל הַמַּלְכוּת הִיא הַהִתְחַלָּה שֶׁזֶה הִתְחִילוּ יִשְׂרָאֵל לִכְנֹס בְּחֶלֶק הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַקִּצָּה כְּשִׁילְחוּ מַמְלָכִים, וְלִבְעָרָא מְנִייהוּ חֻמֵּין דְּאִיהוּ טַעוּן אַחֲרָנִין וְהִיוּ נְרִיכִים לְצַעַר מֵהֶם הַחֻמֵּין שֶׁהוּא צִחִי אֱלֹהִים אַחֲרִים, דִּי מְמַנֵּן עַל עַמִּין שֶׁהֵם מְמוּנִים עַל הָעַמִּים דְּאֶקְרוּן אֱלֹהֵי נֹכַר וְאֶקְרוּן חֻמֵּין יִצְרָהֶרֶץ (ה"ג ד"ז) וְנִקְרְאִים אֱלֹהֵי נֹכַר, וְנִקְרְאִים חֻמֵּין, יִצְרָהֶרֶץ, וְלִמִּיעַל בְּמִצָּה חוּלְקָא קְדִישָׁא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְהִיוּ נְרִיכִים לִכְנֹס בְּמַדְרַגַּת הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת מִנָּה שֶׁהִיא חֶלֶק הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַקִּצָּה, עַל יְדֵי שֶׁאֲכָלוּ מִנָּה, וּמִפְרֶשׁ אֲמַאי תְּבוּאָה לְמַה נִּקְרָאת הַמַּלְכוּת מְבוּאָה, כָּמָה דָּאת אָמַר תְּבוּאָתָה, בָּה"א כְּמוֹת צֶה' יִתִּירָה, רַמְיָז לָהּ"א קְדָמָה דְּשָׂמָא קְדִישָׁא רֹמֶז לָהּ רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת מְמוּנָה לְמַעְלָה, בְּגִין כֶּף לִכֵּן אֲמַרְוּ חו"ל בְּפֶסַח נְדוּנִין עַל הַתְּבוּאָה פִּי' עַל פִּי דִּינֵי הַמַּלְכוּת, וְאוּקְיָמָנָא דְּעֵלְמָא אֲתֵדֵן עַל דִּינָא דְּה"א וְכֵן פִּירְשְׁנוּ צִמְקוֹס אַחֵר שֶׁהָעוֹלָם נִידוֹן עַל פִּי דִּין שֶׁל אֹת ה' שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת.

בְּעֶצְרַת עַל פִּירוּת הָאֵילָן צִשְׁוֹעוֹת נְדוּנִים עַל פִּירוּת הָאֵילָן, וְשׂוֹאֵל לְמַה כְּמוֹת פִּירוּת הָאֵילָן צִלְשׁוֹן יַחִיד פִּירוּת הָאֵילָנוֹת מְבַעֲי לִיָּה אֵילָנוֹת צִלְשׁוֹן רְצִים הִיא נְרִיךְ לֹמַר כִּי יֵשׁ הִרְצָה מִינֵי אֵילָנוֹת, מֵאֵן פִּירוּת הָאֵילָן עַל מִי אֲמַר פִּירוּת הָאֵילָן, וּמִתְרַן אֵלָא דָּא הוּא אֵילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיף לְעֵילָא אֵלָא זֶה וְזֶה סוּד הַת"ת שֶׁהוּא אֵילָן גָּדוֹל מִנֵּי הַחֶסֶד וְחֻזַּק מִנֵּי הַגְּבוּרָה, וּמִשְׁכָּח פִּירוּת הָאֵילָן הוּא כָּמָה דְּכְתִיב אֲנִי כְּבוֹרֶשׁ רַעֲנָן אֲנִי כְּאֵילָן הַנִּקְרָא צִרוֹשׁ שֶׁהוּא רַעֲנָן וְרִטוּב תָּמִיד, מְמַנִּי פְרִיךְ נִמְצָא פִּי

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו בְּבִגְי מָרוֹן, תָּנָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּא הוּא
 רִישָׁא דְשִׁתָּא דְמַלְכָּא, וּמֵאן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דָּא יִצְחָק דְאַקְרִי
 רֹאשׁ, דְּאִיהוּ חַד רִישָׁא דְמַלְכָּא (נ"א לְעִילָא), אֲתֵר דְאַקְרִי שָׁנָה, בְּגִינִי
 כֶּךָ כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו בְּבִגְי מָרוֹן, וְעַל דָּא תְּנִינָן בְּרֹאשׁ
 הַשָּׁנָה, דִּהָא בְּרִישָׁא דְשִׁתָּא שְׂאֲרֵי יִצְחָק.

וּבַחֲג גְדוּלָּה עַל הַמַּיִם, דָּא הוּא שִׁירוּתָא (דְּרִישָׁא) דִּימִינָא דְמַלְכָּא,
 וְעַל דָּא חֲדוּתָא דְמִיָּא אֲשֶׁתִּכַּח בְּכֻלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְנִסְכֵּי מִיָּא

מתוק מדבש

ז"א אומר למלכות, ממני נמשכות אליך כל נשמות הצדיקים הנקראות פירות האילן,
 והנשמות נדונות בעצרת ע"י ז"א המתגלה כסוד נתינת החורה, על שרפו עצמם בלימוד
 החורה שנחנה בעצרת.

הנה איתא (צפ' משפטים דף קכז ע"ב) שרישא דמלכא אתמתקן בחסד וגבורה, ור"ל שצעת
 הגדלות עולים שני שלישים העליונים של החו"ג ונעשים חו"צ דז"א, וכל מוח נקרא
 ראש לקו שלו, כי חסד שעלה ונעשה חכמה הוא ראש קו ימין, וגבורה שעלתה ונעשת
 צינה היא ראש קו שמאל, וזה שאמר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה ר"ל הדין הנידון בראש השנה אינו
 פרטי כמו בעצרת, אלא בראש השנה כל באי עולם עוֹבְרִין לְפָנָיו בְּבִגְי מָרוֹן וכל אחד
 נידון לפי מעשיו, ומפרש הטעם למה דנים את העולם בראש השנה, כי תָּנָא רֹאשׁ
 הַשָּׁנָה דָּא הוּא רִישָׁא דְשִׁתָּא דְמַלְכָּא למדנו שראש השנה הוא ראש השנה של המלך
 לכן נדונים בו, וּמֵאן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמִי הוּא הנקרא ראש השנה שכל העולם נדונים
 על ידו, ואמר דָּא יִצְחָק דְאַקְרִי רֹאשׁ זהו יצחק שהוא סוד הגבורה הנקראת ראש
 כשעולה להיות צינה דז"א, דהיינו דְּאִיהוּ חַד רִישָׁא דְמַלְכָּא שהיא ראש אחד של ז"א,
 אֲתֵר דְאַקְרִי שָׁנָה שז"א הוא המקום שבו סוד הזמן הנקרא שנה, בְּגִינִי כֶּךָ לפי שבראש
 השנה הגבורה שולטת, לכן אז כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו בְּבִגְי מָרוֹן לדון את כל
 אחד ולתת לאיש כדרכו, ועי"ז יש קיום לעולם, וְעַל דָּא תְּנִינָן ולכן למדנו בְּרֹאשׁ
 הַשָּׁנָה שבראש השנה הוא יוס הדין, דִּהָא בְּרִישָׁא דְשִׁתָּא שְׂאֲרֵי יִצְחָק לפי שבראש
 השנה מתחלת הנהגת העולם ע"י יצחק שהוא סוד הגבורה.

וּבַחֲג גְדוּלָּה עַל הַמַּיִם שהוא בחסד, ומפרש דָּא הוּא שִׁירוּתָא דִּימִינָא דְמַלְכָּא זהו
 ההתחלה והראש של קו הימין של המלך שהוא ז"א, דהיינו החסד שעלה ונעשה
 חכמה שהיא ראש קו הימין דז"א וְעַל דָּא חֲדוּתָא דְמִיָּא אֲשֶׁתִּכַּח בְּכֻלָּא ועל כן
 שמחת המים נמנחת בכל, כי כל אלו הזוכים שישפיעו להם מימי גשמי צרכה נדונו וזכו
 צמדת החסד, ואמר שהדין על המים הוא בְּשַׁעֲתָא דְנִסְכֵּי מִיָּא וְשְׂאֲבֵי לִזְן כשעה

וּשְׂאֵבֵי לוֹן, בְּגִין דְּמִים הָא יִדְיָעָא, וְעַל דָּא בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים אֵלִין כֻּלָּא
מִשְׁתַּכְּחִין.

(דף רכז ע"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּד יִסְתַּכְּלוּן מַלְי, כֻּלָּא אֲשַׁתְּכַח בְּהַנִּי פְּרָקִין,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְדָוִד מֶלֶכָא, וּבְהַנִּי עַלְמָא אֲתֵדֵן, וּבְאַרְבַּע
פְּרָקִין בְּנֵי נֶשָׂא אֲתֵדְנוּ, בְּיוֹמִין דְּאֲשַׁתְּכַחוּ בְּעַלְמָא, וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא
סְפָרִין פְּתִיחָן וְעוֹבְדִין פְּתִיבִין, וְלִית מֵאן דִּישְׁגַּח וְלִית מֵאן דִּירְפִין
אוּדְנִיָּה, וְאוּרִייתָא אֶסְהִידַת בֵּיה בְּכָל יוֹמָא, וְקָלָא קָרִי בְּחִילָא, (משלי ט
ד) מִי פְתִי יִסּוּר הֵנָּה, חֲסֵר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְלִית מֵאן דִּיצִית לְקָלִיָּה.

תָּאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּבֵר נֶשׁ קָאִים בְּצַפְרָא, סְהָדִין קְיִימִין לְקַבְּלִיָּה וְסְהָדִין
בֵּיה, וְהוּא לָא אֲשַׁגַּח, נִשְׁמַתָּא אֶסְהִידַת עֲלִיָּה בְּכָל עֵדָן וּבְכָל

מתוק מדבש

שְׁמַנְכִים מִים עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשׁוֹאֲזִים אוֹתָם, בְּגִין דְּמִים הָא יִדְיָעָא לְפִי שָׁמַיִם הֵם יְדוּעִים
שֶׁהֵם סוּד הַחֲסִדִים. וְעַל דָּא בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים אֵלִין כֻּלָּא מִשְׁתַּכְּחִין וְעַל כֵּן זְד' זְמַנִּים
אֵלּוּ שֶׁהֵם פֶּסַח שְׁזוּעוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה סוּכּוֹת כֹּל הַד' הַנִּהְיָוֹת חֲגַת"מ נִמְלָאוֹת, לְפִי שְׁזוּמָנִים
אֵלּוּ נִדּוֹן הָעוֹלָם. (רמ"ק ורמ"ג ורמ"מ)

(דף רכז ע"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּד יִסְתַּכְּלוּן מַלְי כְּשֶׁנִּתְבַּוֵּן בְּדַבְרֵי הַמִּשְׁנָה הַנִּזְכָּרִים לְעִיל,
כֻּלָּא אֲשַׁתְּכַח בְּהַנִּי פְּרָקִין כֹּל הַנִּהְיָוֹת חֲגַת"מ נִמְצְאוֹת בְּאֵלּוּ הַד' פְּרָקִים, שֶׁהֵם
כִּנְגַד אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְדָוִד מֶלֶכָא כְּנִזְכָּר לְעִיל, וּבְהַנִּי עַלְמָא אֲתֵדֵן וְעַל יְדֵי אֵלּוּ
הַמִּדּוֹת הָעוֹלָם נִידּוֹן, וּבְאַרְבַּע פְּרָקִין בְּנֵי נֶשָׂא אֲתֵדְנוּ וּבְאֵלּוּ הַד' זְמַנִּים שֶׁהֵם כִּנְגַד חֲגַת"מ
בְּנֵי אָדָם נִדּוּנִים, בְּיוֹמִין דְּאֲשַׁתְּכַחוּ בְּעַלְמָא בִּימֵי שָׁאֵל הַמִּדּוֹת נִמְצְאוֹת וְשׁוֹלְטוֹת בְּעוֹלָם
דְּהִינּוּ בַּפֶּסַח שְׁבוּעוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְסוּכּוֹת כֹּנ"ל, אֲבָל וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא סְפָרִין פְּתִיחָן
וְעוֹבְדִין פְּתִיבִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם הַסְּפָרִים פְּתוּחִים וְכָל הַמַּעֲשִׂים בָּהֶם נִכְתָּבִים, כַּמֵּאמֶר חֲז"ל
בְּרַפ"ב דְּאֲבוֹת, וְכָל מַעֲשִׂיךְ בַּסֵּפֶר נִכְתָּבִים, אֲבָל הַדִּין עֲלֵיהֶם הוּא רַק בְּד' זְמַנִּים הַנִּזְכָּרִים,
וְעַכְ"ז וְלִית מֵאן דִּישְׁגַּח וְלִית מֵאן דִּירְפִין אוּדְנִיָּה וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ אֲזַנּוּ,
וְאוּרִייתָא אֶסְהִידַת בֵּיה בְּכָל יוֹמָא וְקָלָא קָרִי בְּחִילָא וְהַתּוֹרָה מַעֲיִדָה בְּאָדָם בְּכָל יוֹם
וְקוֹל הַכְּרוֹז מְכַרִּיז בִּכְחַ, וְאוֹמֵר מִי פְתִי יִסּוּר הֵנָּה מִי שֶׁהוּא פְתִי יָבֵא וְלִמּוֹד תּוֹרָה שֶׁהִיא
מִחֲכִימַת פְתִי, וְכֵן חֲסֵר לֵב אָמְרָה לוֹ מִי שֶׁחֲסָרָה לוֹ הַתְּבוּנָה הַלֵּב יָבֵא לְלִמּוֹד תּוֹרָה וְיִדַּע
אֵת שֶׁכֵּר וְעוֹנֵשׁ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, אֲבָל וְלִית מֵאן דִּיצִית לְקָלִיָּה וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וְיִקְשִׁיב
לְקוֹל הַכְּרוֹז.

תָּאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּבֵר נֶשׁ קָאִים בְּצַפְרָא לְמַדְנוּ בְּשַׁעַת שֶׁהָאָדָם קָם בְּבֹקֶר, סְהָדִין קְיִימִין
לְקַבְּלִיָּה וְסְהָדִין בֵּיה וְהוּא לָא אֲשַׁגַּח עֲדִים שֶׁהֵם מַלְאָכִים עוֹמְדִים כְּנִגְדּוֹ
וּמִתְרִים בּוֹ שֶׁלֹּא יַחֲטֵא בְיוֹם הַזֶּה וְהָאָדָם אֵינוֹ מִשְׁגִּיחַ, נִשְׁמַתָּא אֶסְהִידַת עֲלִיָּה בְּכָל עֵדָן

שֶׁעָתָא, אִי אָצִית יָאוֹת, וְאִי לָאוּ הָא סְפָרִין פְּתִיחִין וְעוֹבְדִין פְּתִיבִין, אָמַר רַבִּי חֲיִיא, זָפְאִין אֵינּוֹן צְדִיקָיָא דְלֹא מְסַתְּפוּ מִן דִּינָא, לָא בְּעָלְמָא דִּין וְלֹא בְּעָלְמָא דְאֵתִי, הָדָא הוּא דְכָתִיב (שם כח א) וְצְדִיקִים כִּכְפִּיר יִבְטָח, וְכָתִיב (תהלים לו כט) צְדִיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חֲזַקְיָה פִּתַּח וְאָמַר, (בראשית טו יב) וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ לְבָא וְתִרְדְּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְגו', הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהּ, אֲבָל דָּא יוֹמָא דְדִינָא קְשִׁיא דְאֶפְקִי לִיה לְבַר נָשׁ מֵהָאִי עָלְמָא, דְתִנָּיָא הָהוּא יוֹמָא (זְמַנָּא דְמָטָא) דְבַר נָשׁ נָפִיק מֵהָאִי עָלְמָא, הָהוּא יוֹמָא (זְמַנָּא) יוֹמָא דְדִינָא רַבָּא, דְאֶתְחַשֵּׁף שְׁמִשָּׁא מִן סִיְהָרָא, כְּמָה דְכָתִיב (קהלת יב ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשָּׁמֶשׁ, דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְאֶתְמַנְעַת מִבֶּר נָשׁ תִּלְתִּין יוֹמִין עַד לָא יְפוּק

מתוק מדבש

וּבְכָל שֶׁעָתָא וְכֵן נִשְׁמַתּוּ מִתְּרָה בּוּ בְּכָל עֵת וּבְכָל שַׁעַה, אִי אָצִית יָאוֹת אִם שׁוֹמֵעַ וּמִקְבֵּל הָרִי טוֹב, כִּי אִפִּילוּ אִם חָטָא אִם חֹזֵר בּוּ מִיד אַז ג' עוֹנוֹת הִרְאִשׁוּנִים אֵינִם נִכְתָּבִים בְּסֵפֶר, וְאִי לָאוּ וְאִם אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ וְעֹבֵר עֲבִירָה בְּאוֹתוֹת הַיָּדִים הָא סְפָרִין פְּתִיחִין וְעוֹבְדִין פְּתִיבִין הַסְּפָרִים פְּתוּחִים וְכָל מַעֲשֵׂיו נִכְתָּבִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי חֲיִיא, זָפְאִין אֵינּוֹן צְדִיקָיָא דְלֹא מְסַתְּפוּ מִן דִּינָא לָא בְּעָלְמָא דִּין וְלֹא בְּעָלְמָא דְאֵתִי אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִּיקִים שְׁאִינִם יֹרְאִים מִן הַדִּין לֹא בַּעֲלֹם הַזֶּה וְלֹא בַּעֲלֹם הַבָּא כִּי לֹא חָטְאוּ מַעֲלֹם, וְעוֹד כִּי מַעֲשִׂיהֶם הַטּוֹבִים מְגִינִים בַּעֲדָם, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְצְדִיקִים כִּכְפִּיר יִבְטָח הַצְדִּיק הוּא בּוֹטָח וְנִשְׁעָן בְּמַשְׁעַנַּת ה' כִּכְפִּיר הַבּוֹטָח בַּכּחוֹ, וְעוֹד וְכָתִיב צְדִיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ פִּי' שֶׁהַצְדִּיקִים יִזְכּוּ לִירֵשׁ אֶת אֶרֶץ הָעֲלִיוֹנָה.

רַבִּי חֲזַקְיָה פִּתַּח, וְאָמַר לְפָרֶשׁ מִש"כ וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ לְבָא וְתִרְדְּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְהָיָה אִימָה חֲשִׁכָה גְדֹלָה נְפִלְתָּ עָלָיו (ס"ג ד"ז וְהִלָּסָה) הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהּ פְּסוּק זֶה כֹּבֵר פִּירְשׁוּהוּ חו"ל בְּמִדְרָשִׁים, אֲבָל תָּא חֲזִי בָא וִירָאָה, כִּי הָאִי יוֹמָא יוֹמָא דְדִינָא קְשִׁיא אִיהוּ יוֹם זֶה שֶׁעָלָיו נִאֲמַר וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ לְבָא הוּא יוֹם הַדִּין הַקָּשָׁה, דְאֶפְקִי לִיה לְבַר נָשׁ מֵהָאִי עָלְמָא שְׁמוּצִיאִים אֶת הָאָדָם מִזֶּה הָעוֹלָם, דְתִנָּיָא הָהוּא יוֹמָא דְבַר נָשׁ נָפִיק מֵהָאִי עָלְמָא אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא מִזֶּה הָעוֹלָם, הָהוּא יוֹמָא יוֹמָא דְדִינָא רַבָּא זֶה הַיּוֹם הוּא יוֹם הַדִּין הַגְּדוֹל לִזֶּה הָאָדָם, דְאֶתְחַשֵּׁף שְׁמִשָּׁא מִן סִיְהָרָא שְׁנַחֲשָׁךְ הַשָּׁמֶשׁ מִן הִירָח כְּמָה דְכָתִיב עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשָּׁמֶשׁ פִּירוּשׁ דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא זֶה הִיא הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה הַנִּקְרָאת שְׁמֵשׁ לְפִי שְׁמַאֲרָה בְּתוֹךְ הַגּוֹף הַנִּקְרָא יִרְח, דְאֶתְמַנְעַת מִבֶּר נָשׁ תִּלְתִּין יוֹמִין עַד לָא יְפוּק מֵעָלְמָא שְׁנַמְנַעַת מִן הַגּוֹף שְׁלֹשִׁים